

భారతదేశం యొక్క వాతావరణం: భారతదేశంలో "రుతుపవనాల" వాతావరణం ఉంది, ఇది ప్రధానంగా దక్షిణ మరియు ఆగ్నేయాసియాలో కనిపిస్తుంది. ఋతువులు అని అర్థం వచ్చే అరబిక్ పదం "మాసిమ్" ఇక్కడే "రుతుపవనాలు" అనే పదం ఉద్భవించింది. అనేక శతాబ్దాల క్రితం, అరబ్ నావికులు మొదట "రుతుపవనాలు" అనే పదాన్ని హిందూ మహాసముద్ర తీరాలలో, ముఖ్యంగా అరేబియా సముద్రం వెంబడి కాలానుగుణ గాలి తిరోగమన వ్యవస్థను సూచించడానికి ఉపయోగించారు, దీనిలో వేసవిలో గాలులు నైరుతి నుండి ఈశాన్యానికి మరియు శీతాకాలంలో ఈశాన్యం నుండి నైరుతి వైపు వీస్తాయి. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, రుతుపవనాలు కాలానుగుణ గాలులు, ఇవి ప్రతి ఆరు నెలలకు క్రమానుగతంగా మరియు పూర్తిగా వ్యతిరేక దిశలో ఉంటాయి.

భారతదేశంలో రుతుపవనాల తరహా వాతావరణం ఉన్నప్పటికీ, దేశ వాతావరణంలో భౌగోళిక వ్యత్యాసాలు ఉన్నాయి. ఈ ప్రాంతీయ వైవిధ్యాలను రుతుపవనాల వాతావరణ ఉప రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు.

ఉష్ణోగ్రతలో ప్రాంతీయ వ్యత్యాసాలు: జూన్ రోజున, చురు (రాజస్థాన్) 50 డిగ్రీల సెల్సియస్ లేదా అంతకంటే ఎక్కువ ఉష్ణోగ్రతలను చూడవచ్చు, తవాంగ్ (అరుణాచల్ ప్రదేశ్) 19 డిగ్రీల సెల్సియస్కు చేరుకునే ఉష్ణోగ్రతలను అనుభవిస్తుంది. డ్రాస్ (లడఖ్) లో అదే రోజు -45 డిగ్రీల సెల్సియస్, తిరువనంతపురం లేదా చెన్నైలో 20 డిగ్రీల సెల్సియస్ లేదా 22 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఉష్ణోగ్రతలు నమోదయ్యే అవకాశం ఉంది.

వర్షపాతం మరియు దాని పరిమాణంలో ప్రాంతీయ వైవిధ్యాలు: దేశంలోని మిగిలిన ప్రాంతాలలో వర్షాలు కురిస్తే, హిమాలయ ప్రాంతాలలో మంచు కురుస్తుంది. ఇదే కాలంలో అరుదుగా 9 సెంటీమీటర్ల కంటే ఎక్కువ వర్షపాతం నమోదయ్యే రాజస్థాన్ లోని జైసల్మేర్ కు భిన్నంగా, ఖాసీ హిల్స్ లోని చిరపుంజి, మావ్నిత్రామ్ లలో సంవత్సరానికి 1080 సెంటీమీటర్ల వర్షపాతం నమోదవుతుంది.

[Telangana Geography PDF](#)

భారతదేశ వాతావరణాన్ని ప్రభావితం చేసే అంశాలు

భారతదేశ వాతావరణాన్ని ప్రభావితం చేసే కారకాల జాబితా ఇక్కడ ఉంది:

అక్షాంశం

భారతదేశ కేంద్ర ప్రాంతం కర్కాటక రేఖ వెంబడి తూర్పు-పడమర దిశలో ఉంది. అందువలన, భారతదేశం యొక్క ఉత్తర భాగం ఉపఉష్ణమండల మరియు సమశీతోష్ణ మండలంలో ఉండగా, దక్షిణ భాగం ఉష్ణమండల మండలంలో ఉంది. ఉష్ణమండల మండలం భూమధ్యరేఖకు దగ్గరగా ఉండటం వల్ల పరిమిత రోజువారీ మరియు వార్షిక వైవిధ్యంతో సంవత్సరం పొడవునా అధిక ఉష్ణోగ్రతలను కలిగి ఉంటుంది. కర్కాటక రేఖకు ఉత్తరాన ఉన్న ఈ ప్రాంతం భూమధ్యరేఖకు దూరంగా ఉండటం వల్ల రోజువారీ మరియు వార్షిక ఉష్ణోగ్రతల విస్తృత శ్రేణితో తీవ్రమైన వాతావరణాన్ని కలిగి ఉంటుంది.

హిమాలయ పర్వతాలు

హిమాలయాలు మరియు వాటి ఉత్తర విస్తరణలు క్రియాత్మక వాతావరణ అవరోధంగా పనిచేస్తాయి. మంచుతో కూడిన ఉత్తర గాలుల నుండి ఉపఖండాన్ని రక్షించే గంభీరమైన పర్వత శ్రేణి విడదీయరాని అవరోధంగా పనిచేస్తుంది. ఆర్కిటిక్ సర్కిల్కు సమీపంలో ఉద్భవించే ఈ శీతల గాలులు మధ్య మరియు తూర్పు ఆసియా అంతటా వ్యాపించాయి. రుతుపవనాల గాలులు కూడా హిమాలయాలచే చిక్కుకుపోతాయి, ఇది భారత ఉపఖండం అంతటా తేమను వ్యాప్తి చేయడానికి బలవంతం చేస్తుంది.

Mangroves of India

భూమి మరియు నీటి సంపిణి

భారతదేశం మూడు వైపులా హిందూ మహాసముద్రం, ఉత్తరాన ఎత్తైన, నిరంతర పర్వత గోడ మరియు ఒక వైపు హిందూ మహాసముద్రంతో చుట్టబడి ఉంది. భూభాగంతో పోలిస్తే, సముద్రం మరింత క్రమంగా వేడెక్కుతుంది మరియు చల్లబడుతుంది. వాయు పీడనంలో ఈ కాలానుగుణ వైవిధ్యం భారత ఉపఖండంలో మరియు చుట్టుపక్కల భూమి మరియు నీటి యొక్క భిన్నమైన వేడి వల్ల సంభవిస్తుంది. గాలి పీడనంలో వ్యత్యాసం కారణంగా రుతుపవనాల దిశ తారుమారవుతుంది.

సముద్రం నుండి దూరం

విస్తృతమైన తీరప్రాంతాల కారణంగా, పెద్ద తీర ప్రాంతాలు సమశీతోష్ణ వాతావరణాన్ని కలిగి ఉంటాయి. భారతదేశం యొక్క అంతర్గత ప్రాంతాలు సముద్రం యొక్క సమతుల్య శక్తికి దూరంగా ఉన్నాయి. అందువల్ల

కొన్ని ప్రాంతాలలో వాతావరణ విపరీతాలు ఉన్నాయి. తత్ఫలితంగా, ముంబై మరియు కొంకణ్ తీరం చుట్టుపక్కల ప్రజలకు కాలానుగుణ వాతావరణ నమూనాలు లేదా ఉష్ణోగ్రతలో విపరీతాల గురించి బలమైన అవగాహన కలిగి ఉండరు. ఢిల్లీ, కాన్పూర్ మరియు అమృత్సర్తో సహా దేశంలోని నడిబొడ్డున ఉన్న కాలానుగుణ వైవిధ్యాలు జీవితంలోని అనేక కోణాలపై ప్రభావం చూపుతాయి.

APPSC/TSPSC Sure shot Selection Group.

ఎత్తు

పైకి ఎక్కే కొద్దీ ఉష్ణోగ్రత తగ్గుతుంది. సన్నని గాలి కారణంగా, ఎత్తైన ప్రాంతాలలోని ప్రాంతాలు సాధారణంగా మైదానాలలోని ప్రాంతాల కంటే చల్లగా ఉంటాయి. ఉదాహరణకు, ఆగ్రా మరియు డార్జిలింగ్ ఒకే అక్షాంశాన్ని పంచుకున్నప్పటికీ, ఆగ్రా యొక్క జనవరి ఉష్ణోగ్రత 16° సెంటీగ్రేడ్ మరియు డార్జిలింగ్ యొక్క ఉష్ణోగ్రత 4° సెంటీగ్రేడ్ మాత్రమే ఉంటుంది.

ఉపశమనం

భారతదేశం యొక్క భౌతిక లేదా ఉపశమన లక్షణాలు ఉష్ణోగ్రత, గాలి వీడనం, గాలి వేగం మరియు దిశ, అలాగే వర్షపాతం పరిమాణం మరియు పంపిణీపై ప్రభావం చూపుతాయి. దక్షిణ పీఠభూమి పశ్చిమ కనుమలు మరియు అస్సాం యొక్క గాలులకు భిన్నంగా జున్ నుండి సెప్టెంబరు వరకు పశ్చిమ కనుమల వెంబడి ఉన్న ప్రదేశం కారణంగా పొడిగా ఉంటుంది.

Agriculture Of Telangana

భారతదేశం యొక్క వాతావరణం రకాలు

- చల్లని వాతావరణ కాలం, శీతాకాలం
- వేడి వాతావరణ కాలం, వేసవి కాలం
- నైరుతి రుతుపవన కాలం/వర్షాకాలం
- తిరోగమన ఋతుపవన కాలం

చల్లని వాతావరణ కాలం (శీతాకాలం)

ఉత్తర భారతదేశంలో నవంబర్ మధ్య నుండి ఫిబ్రవరి వరకు శీతల ఉష్ణోగ్రతలు ఉంటాయి. భారతదేశంలోని ఉత్తర భాగంలో అత్యంత శీతలమైన నెలలు డిసెంబర్ మరియు జనవరి. చలికాలం అంతా ఉష్ణోగ్రత సాధారణంగా దక్షిణం నుండి ఉత్తరానికి పడిపోతుంది. ఆహ్లాదకరమైన పగలు మరియు చల్లని రాత్రులు ఉన్నాయి. ఉత్తరాన, మంచు విలక్షణమైనది మరియు హిమాలయాల ఎత్తైన వాలులలో హిమపాతం సంభవిస్తుంది.

సముద్రం యొక్క మితమైన ప్రభావాలు మరియు భూమధ్యరేఖకు దగ్గరగా ఉండటం వల్ల భారతదేశంలోని ద్వీపకల్ప ప్రాంతంలో స్పష్టంగా నిర్వచించబడిన చల్లని వాతావరణ కాలం లేదు. తీర ప్రాంతాలలో, ఉష్ణోగ్రత పంపిణీలో ఆచరణాత్మకంగా ఏదైనా కాలానుగుణ వైవిధ్యం ఉంటుంది.

Indian Monsoons

వేడి వాతావరణ కాలం, వేసవి కాలం

మార్చిలో సూర్యుడు కర్కాటక రేఖ వైపు ఉత్తర దిశగా కదులుతున్నట్లు కనిపించడంతో ఉత్తర భారతదేశంలో ఉష్ణోగ్రత పెరుగుతుంది. ఉత్తర భారతదేశంలో వేసవి మాసాలు ఏప్రిల్, మే మరియు జూన్. డెక్కన్ పీఠభూమిలో మార్చిలో గరిష్ట ఉష్ణోగ్రత సుమారు 38 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఉంది. గుజరాత్, మధ్యప్రదేశ్ లలో ఏప్రిల్ లో 42 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఉష్ణోగ్రతలు నమోదవుతాయి. దేశ వాయవ్యంలో మే ఉష్ణోగ్రతలు తరచుగా 45 డిగ్రీల సెల్సియస్ కు చేరుతాయి.

ద్వీపకల్ప భారతంలో 20 డిగ్రీల సెల్సియస్ నుండి 32 డిగ్రీల సెల్సియస్ మధ్య ఉష్ణోగ్రతలు ఉన్నాయి, ఇది మహాసముద్రాల యొక్క మోడరేట్ ప్రభావం కారణంగా వాటిని ఉత్తర భారతదేశంలో కంటే తక్కువగా

ఉంచుతుంది. ఎత్తు కారణంగా పశ్చిమ కనుమల కొండల ఉష్ణోగ్రత 25 డిగ్రీల సెల్సియస్ కంటే తక్కువగా ఉంటుంది.

నైరుతి రుతుపవన కాలం/వర్షాకాలం

ఉష్ణోగ్రతలు పెరిగే కొద్దీ వాయవ్య మైదానాల్లో అల్పపీడన పరిస్థితులు మరింత తీవ్రమవుతాయి. జూన్ ప్రారంభంలో, అల్పపీడనం హిందూ మహాసముద్రం నుండి దక్షిణ అర్ధగోళ వాణిజ్య గాలులను ఆకర్షిస్తుంది. ఆగ్నేయ వాణిజ్య గాలులు భూమధ్యరేఖకు చేరుకోగానే నైరుతి దిశలో ప్రయాణిస్తాయి (అందుకే వీటిని నైరుతి రుతుపవనాలు అంటారు). ఈ గాలులు బంగాళాఖాతం మరియు అరేబియా సముద్రం వైపు కదులుతాయి, అక్కడ అవి వెచ్చని భూమధ్యరేఖ ప్రవాహాల మీదుగా ప్రయాణిస్తాయి మరియు ఒక టన్ను వర్షపాతాన్ని తీసుకుంటాయి.

Andhra Pradesh Geography PDF In Telugu

తిరోగమన ఋతుపవన కాలం

ఉత్తర మైదానాల్లోని రుతుపవన ద్రోణి లేదా అల్పపీడన ద్రోణి అక్టోబరు మరియు నవంబరు నెలల్లో దక్షిణం వైపు సూర్యుడు స్పష్టంగా మారడం వల్ల బలహీనపడుతుంది. అధిక పీడన వ్యవస్థ క్రమంగా దీనిని భర్తీ చేస్తుంది. నైరుతి రుతుపవనాలు క్షీణించడం ప్రారంభిస్తాయి మరియు క్రమంగా ఎండిపోతాయి. అక్టోబర్ మొదటి నాటికి, రుతుపవనాలు ఉత్తర మైదానాలను విడిచిపెడతాయి. అక్టోబరు మరియు నవంబర్ నెలలు వేడి, తడి కాలం నుండి పొడి శీతాకాలం వరకు పరివర్తన చెందుతాయి.

భారతదేశంలోని వాతావరణ మండలాలు

దక్షిణాన ఉష్ణమండల నుండి హిమాలయ ఉత్తరాన సమశీతోష్ణ మరియు ఆల్పైన్ వరకు, భారతదేశం వివిధ వాతావరణాలను కలిగి ఉంది. ఎత్తైన ప్రదేశాలలో శీతాకాలంలో మంచు కురుస్తుంది. భారతదేశం ఉష్ణమండల రుతుపవన వాతావరణాన్ని అనుభవిస్తుంది. పెద్ద భౌగోళిక ప్రాంతాలు మరియు అక్షాంశ వైవిధ్యాల కారణంగా, ఈ వివిధ వాతావరణాలు ఉన్నాయి. భారతదేశ వాతావరణాన్ని ఐదు విభిన్న ప్రాంతాలుగా లేదా "వాతావరణ మండలాలు"గా వర్గీకరించవచ్చు. భారతదేశంలోని వాతావరణ మండలాల పేర్లు క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి:

- ఉష్ణమండల వర్షపు వాతావరణ మండలం

- తేమతో కూడిన ఉపఉష్ణమండల వాతావరణ మండలం
- ఉష్ణమండల సవన్నా వాతావరణ మండలం
- పర్వత శీతోష్ణస్థితి మండలం
- ఎడారి వాతావరణ మండలం

